

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-425М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«Новітня історія народів Азії та Африки»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Історія»
спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)»
денної і заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою
ННІЕМ
Протокол № 8 від 29.01.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Новітня історія народів Азії та Африки» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Історія» спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)» денної і заочної форм навчання. [Електронне видання] / Плюта Н. В., Олексін Ю. П. – Рівне : НУВГП, 2024. – 28 с.

Укладачі: Плюта Н. В., кандидат історичних наук, доцент;
Олексін Ю. П., доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри суспільних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Олексін Ю. П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри суспільних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)»
Прищеп О. П.

© Н. В. Плюта,
Ю. П. Олексін, 2024
© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

1. Передмова	4
2. Методичні поради для роботи над дисципліною	5
3. Теми семінарських занять	5
4. Плани семінарських занять	6
5. Теми самостійного вивчення	21
6. Оформлення звіту про самостійну роботу	23
7. Питання до підсумкового контролю	23
8. Рекомендована література	27
9. Інформаційні ресурси	28

1. Передмова

Вивчення навчальної дисципліни «Новітня історія народів Азії та Африки» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього ступеня, спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)» дозволить студентам з'ясувати труднощі обраної професії і отримати чітке уявлення про знання, якими необхідно оволодіти, а саме:

- окреслити межі новітнього часу в країнах Азії та Африки;
- зрозуміти особливості розвитку постколоніального світу, сучасного становища країн Азії та Африки в геополітичному просторі, суспільно-політичних, соціально-економічних і духовно-культурних процесів, які в них відбуваються сьогодні
- пояснити суть новітніх часів, визначити нові риси світогляду людини та суспільства;
- охарактеризувати суспільно-політичні ідеї новітнього часу як ідеологічний простір індустріального та постіндустріального суспільства;
- визначити роль науково-технічного прогресу та модернізації в житті суспільства та окремої людини новітнього часу;
- забезпечити широку історичну підготовку студентів та їх загальноосвітню ерудицію, високий рівень і вміння аналітично мислити при оцінці різних процесів суспільного життя.

Метою викладання дисципліни є: є з'ясування закономірностей та специфіки історичного розвитку країн Сходу в період, який починається від облаштування світу після Першої світової війни, охоплює міжвоєнний розвиток країн регіону, їх участь у подіях Другої світової війни, процес деколонізації другої половини 40-х – 80-ті рр. ХХ ст., вибір політичних шляхів розвитку країнами Сходу,

спроби впровадження соціально-економічних реформ, закінчуючи сучасними процесами в афро-азійському світі.

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст дисципліни реалізується опануванням трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи семінарських занять та самостійного вивчення, вимог до виконання самостійного вивчення, форми підсумкового контролю вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, питання до підсумкового контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, план, завдання для підготовки до семінарського заняття та літературу.

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Денна форма	Заочна форма
1.	Японія в 1918-1945 рр.	2	2
2.	Китайська Народна Республіка.	2	
3.	Індія в 1947 р. – на початку ХХІ ст.	2	2
4.	Країни Східного Індокитаю в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	2	

5.	Тайвань, Гонконг і Сінгапур у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	2	
6.	Близький Схід у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	2	
7.	Країни Аравійського півострова в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	2	2
8.	Середній Схід у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	2	
9.	Початок розпаду колоніальної системи в Африці.	2	2
10.	Центральна Африка: тенденції розвитку.	2	2
	Разом	20	10

4. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Японія в 1918-1945 рр.

1. Японія в перше повоєнне десятиліття (1918-1928 рр.).
2. Політика «крові і заліза» кабінету Танака.
3. Японія в час світової економічної кризи.
4. Курс зовнішньополітичної експансії.
5. Японія у Другій світовій війні.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи та мультимедійну презентацію відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Головченко В. І., Рубель В. А. Нова історія країн Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець ХІХ – друга третина ХХ ст) : навч. посіб. К. : Либідь, 2010.
2. Документальні матеріали зі всесвітньої історії : практикум для студентів. Ніжин, 2000.
3. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів : «Афіша», 2005
4. Рубель В. А. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність. К., 1997.
5. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ століття). Суми : Університетська книга, 2003.
6. Стрілюк О. Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.) : навчально-методичний посібник. Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2014. 312 с.
7. Вища освіта
URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
8. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
9. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
10. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 2.

Тема: Китайська Народна Республіка

1. Утворення КНР і становлення тоталітарного режиму.
2. Політика «трьох червоних знамен».
3. «Культурна революція».
4. «Чотири модернізації» Ден Сяопіна.
5. Суспільно-політичні й економічні процеси в КНР на сучасному етапі.
6. Зовнішня політика КНР.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи та мультимедійну презентацію відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Головченко В. І., Рубель В. А. Нова історія країн Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець XIX – друга третина XX ст) : навч. посіб. К. : Либідь, 2010.
2. Документальні матеріали зі всесвітньої історії : практикум для студентів. Ніжин, 2000.
3. Дюрозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / пер. з франц. К., 1995.
4. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів : «Афіша», 2005
5. Салабай В. Ф., Титаренко Я. А., Панчук Л. О. та ін. Політична історія XX ст. : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К., 2002.
6. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець XX століття). Суми : Університетська книга, 2003.
7. Цветков Г. М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917–1945 рр. : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К., 1997.
8. Вища освіта. [URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/](http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/)
9. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
10. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
11. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 3.

Тема: Індія в 1947 р. – на початку ХХІ ст.

1. Здобуття Індією незалежності.
2. Становлення демократичної системи.
3. Суспільно-політичні процеси в суверенній Індійській державі.
4. Економічний розвиток Індії в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
5. Зовнішня політика Індії. Її взаємини з Пакистаном.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії Новітнього часу.

Рекомендована література

1. Головченко В. І., Рубель В. А. Нова історія країн Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець ХІХ – друга третина ХХ ст) : навч. посіб. К. : Либідь, 2010.
2. Документальні матеріали зі всесвітньої історії : практикум для студентів. Ніжин, 2000.
3. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів : «Афіша», 2005
4. Салабай В. Ф., Титаренко Я. А., Панчук Л. О. та ін. Політична історія ХХ ст. : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К., 2002.
5. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ століття). Суми : Університетська книга, 2003.

6. Цветков Г. М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917–1945 рр. : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К., 1997.
7. Стрілюк О. Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.) : навчально-методичний посібник. Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2014. 312 с.
8. Фесенко М. Міраж «золотого століття». Трансформація системи міжнародних відносин і формування нової конфігурації світу *Політика і час*. 2006. №3.
9. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
10. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
11. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
12. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття №4.

Тема: Країни Східного Індокитаю в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

1. В'єтнамська війна. Утворення СРВ. Повоєнна Камбоджа.
2. Диктатура Пол Пота.
3. Лаоська Народно-Демократична Республіка: тенденції економічного й суспільно-політичного розвитку.
4. В'єтнам, Лаос і Камбоджа на шляху соціально-економічних перетворень.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Документальні матеріали зі всесвітньої історії : практикум для студентів. Ніжин, 2000.
2. Дюрозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / Пер. з франц. К., 1995.
3. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів : «Афіша», 2005.
4. Салабай В. Ф., Титаренко Я. А., Панчук Л. О. та ін. Політична історія ХХ ст. : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К., 2002.
5. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ століття). Суми : Університетська книга, 2003.
6. Стадніченко В. Тайвань: крок у ХХІ вік. К., 1998.
7. Цветков Г. М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917–1945 рр. : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К., 1997.
8. Стрілюк О. Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.) : навчально-методичний посібник. Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2014. 312 с
9. Фесенко М. Міраж. «золотого століття». Трансформація системи міжнародних відносин і формування нової конфігурації світу *Політика і час*. 2006. № 3.
10. Вища освіта
[URL:http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/](http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/)

11. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
12. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
13. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 5.

Тема: Тайвань, Гонконг і Сінгапур у другій половині XX – на початку XXI ст.

1. Тайвань, Гонконг і Сінгапур у другій половині XX – на початку XXI ст.
2. Утворення Китайської Республіки.
3. Тайвань у часи президентства Чан Кайші.
4. Китайська Республіка в останній чверті XX – на початку XXI ст.
5. Проблема об'єднання Китайської Республіки та КНР.
6. Тенденції соціально-економічного і політичного розвитку Гонконгу і Сінгапуру в другій половині XX – на початку XXI ст.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії Новітнього часу.

Рекомендована література

1. Документальні матеріали зі всесвітньої історії : практикум для студентів. Ніжин, 2000.

2. Дюрозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / Пер. з франц. К., 1995.
3. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів : «Афіша», 2005.
4. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ століття). Суми : Університетська книга, 2003.
5. Стадніченко В. Тайвань: крок у ХХІ вік. К., 1998.
6. Цветков Г. М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917–1945 рр. : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К., 1997.
7. Матвійчук В. Релікт холодної війни. Ядерне протистояння на Корейському півострові. *Політика і час*. 2005. №4. С.63–76.
8. Стрільюк О. Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.) : навчально-методичний посібник. Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2014. 312 с.
9. Фесенко М. Міраж «золотого століття». Трансформація системи міжнародних відносин і формування нової конфігурації світу *Політика і час*. 2006. № 3.
10. Вища освіта. [URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/](http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/)
11. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
12. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
13. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття №6.

Тема: Близький Схід у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

1. Утворення держави Ізраїль.
2. Перша арабо-ізраїльська війна.
3. Близький Схід у 1950-х – 1960-х рр. Суецька криза 1956 р.
4. Арабо-ізраїльська війна 1967 р. «Війна на Йом Кіпур».
5. Палестинська проблема в 1970-х – 1980-х рр.
6. Інтіфада. Палестинська проблема наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії Новітнього часу.

Рекомендована література

1. Балог Г. Історія і культура ісламу : Курс лекцій. К. : Фенікс, 2012.448 с.
2. Документальні матеріали зі всесвітньої історії : практикум для студентів. Ніжин, 2000.
3. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів : «Афіша», 2005
4. Салабай В. Ф., Титаренко Я. А., Панчук Л. О. та ін. Політична історія ХХ ст. : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К., 2002.

5. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ століття). Суми : Університетська книга, 2003.
6. Бесєдіна О. М. Ісламизм та боротьба проти гендерної нерівності на Арабському Сході, 2012.
7. Боднар Л. Жінки на Близькому Сході: як виглядає їхня «свобода»? Букфорум. 2018.
8. Зінько С. Фемінізм в ісламі: історія і сучасність. *Сходознавство*. 2008, № 4. С. 34–35.
9. Кириченко Т. С. Роль і місце жінки в країнах Ісламського права. *Право і безпека*. 2010. С. 263–266.
10. Стрілюк О. Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.): навчально-методичний посібник. Чернігів : Видавець Лозовий. 2014. 312 с.
11. Вища освіта. [URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/](http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/)
12. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
13. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
14. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 7.

Тема: Країни Аравійського півострова в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

1. Йеменське питання в 1962-1989 рр.
2. Утворення Йеменської Республіки.
3. Іракська агресія в Кувейті.

4. Аравійські емірати Бахрейн, Катар, Оман, Об'єднані Аравійські Емірати.
5. Вестернізація Саудівської Аравії.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії Новітнього часу.

Рекомендована література

1. Документальні матеріали зі всесвітньої історії : практикум для студентів. Ніжин, 2000.
2. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів : «Афіша», 2005
3. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ століття). Суми : Університетська книга, 2003.
4. Стрілюк О. Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.) : навчально-методичний посібник. Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2014. 312 с.
5. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
6. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
7. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
8. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 8.

Тема: Середній Схід у другій половині XX – на початку XXI ст.

1. Іран під правлінням династії Пехлеві.
2. «Біла революція».
3. Ісламська революція в Ірані.
4. Ірано-іракська війна.
5. Афганістан у 1973-1989 рр.
6. Суспільно-політичні та економічні процеси в Афганістані кінця XX – початку XXI ст.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Головченко В. І., Рубель В. А. Нова історія країн Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець XIX – друга третина XX ст) : навч. посіб. К. : Либідь, 2010.
2. Документальні матеріали зі всесвітньої історії : практикум для студентів. Ніжин, 2000.
3. Дюрозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / Пер. з франц. К., 1995.
4. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів : «Афіша», 2005.
5. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець XX століття). Суми : Університетська книга, 2003.
6. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія XX ст. (1914–1991) / Пер. з англ. К., 2001.

7. Стрілюк О. Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.): навчально-методичний посібник. Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2014. 312 с.
8. Вища освіта. [URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita](http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita)
9. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
10. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
11. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 9.

Тема: Початок розпаду колоніальної системи в Африці

1. 1960-й – рік Африки.
2. Народи і лідери у визвольній боротьбі. Проблема вибору шляху.
3. Солідарність народів Африки в боротьбі за незалежність, проти залишків колоніалізму.
4. Боротьба за незалежність у 1970-х – 1980-х рр. (Ангола, Мозамбік, Зімбабве, Намібія).
5. Роль ООН у визвольній боротьбі народів Африки.
6. Політичні та економічні організації африканських держав.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Головченко В. І., Рубель В. А. Нова історія країн Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець XIX –

- друга третина XX ст) : навч. посіб. К. : Либідь, 2010.
2. Документальні матеріали зі всесвітньої історії : практикум для студентів. Ніжин, 2000.
  3. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів : «Афіша», 2005
  4. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець XX століття). Суми : Університетська книга, 2003.
  5. Цветков Г. М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917–1945 рр. : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К., 1997.
  6. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
  7. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
  8. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
  9. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 10.

Тема: Центральна Африка: тенденції розвитку

1. Особливості суспільно-політичного життя материкових держав.
2. Соціально-економічний і політичний розвиток країн континенту.
3. Загальні тенденції розвитку держав Африки.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Головченко В. І., Рубель В. А. Нова історія країн Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець XIX – друга третина XX ст) : навч. посіб. К. : Либідь, 2010.
2. Документальні матеріали зі всесвітньої історії : практикум для студентів. Ніжин, 2000.
3. Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / Пер. з франц. К., 1995.
4. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів : «Афіша», 2005.
5. Салабай В. Ф., Титаренко Я. А., Панчук Л. О. та ін. Політична історія XX ст. : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К., 2002.
6. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець XX століття). Суми : Університетська книга, 2003.
7. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
8. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
9. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
10. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

5. Теми самостійного вивчення

Методологічні засади курсу.
Історіографія курсу.
Генеza європейського капіталізму та колоніалізм.
Періодизація колоніалізму Заходу на Сході.
Реакція традиційної Індії на колоніальну експансію.
Колоніальна політика Англії після індійського національного повстання 1857–1859 рр.
Острівний світ Півдня Азії в період колоніалізму (Голландська Індія (Індонезія), Шрі-Ланка (Цейлон), Філіппіни).
Політика Англії в Бірмі
Політика Англії в Малайї
Політика Франції в Індокитаї
Релігії та релігійно-культурні традиції Південної та Південно-Східної Азії.
Цивілізаційний фундамент та суспільство Південної та Південно-Східної Азії.
Традиційна структура та колоніалізм в Південній та Південно-Східній Азії.
Колонізація Південної Африки.
Колонізація Заходом Західної та Центральної Африки.
Колонізація арабської Африки.
Єгипет у ХІХ – на початку ХХ ст.
Проблема трансформації традиційної структури Африки.
Османська імперія ХVІІІ-ХІХ ст.
Танзімат.
Зулом.
Бабідські повстання.
Суспільно-політичні процеси в Ірані в 1905-1911 рр.
Ірак та країни Леванту в Новий час.
Арабські країни Аравії в Новий час.
Дурранійська держава.
Спротив та пристосування ісламських спільнот у період колоніалізму.
Тайпінські повстання.
Політика самопосилення в Китаї.
Імператриця Цзісі.

Повстання іхетуанів.
Сунь Ятсен: політичний портрет.
Синхайська революція.
Реставація Мейдзі.
Кемалістська революція та перетворення в Туреччині.
Мустафа Кемаль Ататюрк: політичний портрет.
Туреччина після Мустафи Кемаля Ататюрка
Іран у боротьбу за незалежність
Революція в Ірані 1978–1979 рр.
Аятолла Хомейні: політичний портрет.
Арабські держави Аравії в ХХ ст.
Суспільно-політичні процеси в Афганістані в ХХ ст.
Країни Азії та Африки в Другій світовій війні.
Японія після Другої світової війни.
КНР.
Індія в 1947 р. – на початку ХХІ ст.
Особливості суспільно-політичного життя Пакистану.
Республіка Корея.
КНДР.
Країни Східного Індокитаю в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
Тайвань, Гонконг і Сінгапур у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
Близький Схід у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
Деколонізація Африки.
Держави Африки наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
Постколоніальний Схід: держава та економіка
Соціалізм і націоналізм на Сході.

6. Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни є складання письмового звіту за темами, вказаними в таблиці.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

7. Питання до підсумкового контролю

1. З'ясуйте предмет, періодизацію та методологію курсу.
2. Проаналізуйте соціально-економічний та політичний розвиток Ірану за правління династії Пехлеві (1925-1979 рр.).
3. З'ясуйте сутність політики апартеїду.
4. Проаналізуйте сутність дихотомії Схід-Захід.
5. Концепція Народома Сіанука «кхмерський буддійський королівський соціалізм».
6. Порівняйте місце та роль військових у суспільно-політичному житті Пакистану та Туреччини в другій половині ХХ – на поч. ХХІ століття.
7. Проаналізуйте вплив колоніалізму на традиційну структуру Сходу.
8. З'ясуйте причини кризи та розпаду імперії Великих Моголів.
9. Визначте причини палестинської проблеми та її складові на сучасному етапі.
10. Проаналізуйте особливості застосування соціалістичних ідей на Сході.
11. Визначте етапи вестернізації Туреччини (ХІХ-ХХ ст.).
12. Охарактеризуйте соціально-економічний та політичний розвиток Індії в останній чверті ХХ – на поч. ХХІ ст.

13. Проаналізуйте проблему: вестернізація та традиціоналізм як альтернативні моделі розвитку країн Сходу.
14. Національне повстання в Індії 1857-1859 рр.: причини, хід, наслідки.
15. Визначте сутність в'єтнамського питання в 1945-1975 рр.
16. Дайте характеристику трансформації традиційної структури Індії в друг. пол. XIX – поч. XX століття.
17. Проаналізуйте протистояння традиціоналізму та вестернізації на прикладі Ірану XX століття.
18. Визначте місце і роль країн Сходу в «холодній війні».
19. “Опіумні війни”: причини, хід та наслідки.
20. Дайте характеристику суспільно-політичних процесів у Ірані в 1905-1911 рр.
21. З'ясуйте тенденції суспільно-політичного життя та економічного розвитку КНР.
22. Турецький досвід реформ XIX століття (танзімат).
23. З'ясуйте сутність політики ненасильства та визначте її суспільно-історичне значення.
24. Проаналізуйте корейське питання в 1945-1953 рр.
25. Визначте тенденції соціально-економічного та політичного розвитку Єгипту за правління Мухамеда Алі.
26. Хід та наслідки селянської війни тайпів.
27. Визначте причини та суспільно-політичні наслідки революції 1978-1979 рр. в Ірані.
28. Колоніалізм у арабській Африці.
29. Проаналізуйте афганську проблему 1970-х – 1989-х рр..
30. Охарактеризуйте розвиток Філіппін в др. пол. XX – поч. XXI століття.
31. Охарактеризуйте повстання іхетуанів у Китаї, визначте причини та наслідки.

32. З'ясуйте тенденції розвитку країн Африки в 1970-х – на поч. XXI століття.
33. Проаналізуйте тенденції соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку Республіки Корея.
34. Японія в др. пол. XIX ст. Криза токугавського режиму.
35. Визначте місце османської імперії в міжнародних відносинах др. пол. XVIII ст.
36. Соціально-економічний розвиток та суспільно-політичне життя Республіки Китай (Тайваню).
37. Проаналізуйте причини, хід та суспільно-політичні наслідки Синайської революції.
38. Особливості зовнішньої політики Японії перш. пол. XX століття.
39. Проаналізуйте причини та хід інтифад.
40. Проаналізуйте ліберально-конституційний рух 1860-1880-х рр. у Туреччині.
41. Соціально-економічний та політичний розвиток Індії в 1947 - 1980-х рр..
42. Розкрийте сутність та дайте оцінку диктатурі Пол Пота.
43. Розкрийте місце та роль стратегії “закриття” країн у зовнішньополітичній діяльності.
44. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку КНР в 1949 – 1978 рр.
45. Проаналізуйте ідеологію талібану.
46. Розкрийте сутність “перетворень Мейдзі”.
47. Причини, хід та результати молодотурецької революції.
48. Визначте тенденції соціально-економічного і політичного розвитку нових індустріальних держав Азії.
49. Розкрийте процес трансформації традиційної структури Японії в останній чверті XIX століття.

50. Проаналізуйте національно-визвольний рух у Туреччині 1918-1923 рр.
51. Особливості економічних перетворень в КНР ост. чверті ХХ – початку ХХІ ст..
52. З'ясуйте причини та розкрийте хід бабідських повстань.
53. Проаналізуйте вестернізацію Туреччини за президентства М.К. Ататюрка.
54. Визначте тенденції соціально-економічного та політичного розвитку Японії в другій половині ХХ ст.
55. З'ясуйте роль ваххабітського руху в об'єднанні Аравії.
56. Проаналізуйте проблему демократизації країн Африки.
57. Арабо-ізраїльські взаємини на сучасному етапі.
58. Проаналізуйте суспільно-політичні процеси в Китаї 1918-1928 рр.
59. З'ясуйте наслідки Другої світової війни для країн Сходу.
60. Розкрийте особливості суспільно-політичного життя Афганістану в 1989-2005 рр..
61. З'ясуйте причини та проаналізуйте хід “великої культурної революції” в Китаї.
62. Проаналізуйте тенденції соціально-економічного та політичного розвитку Камбоджі в 1945-1975 рр.
63. Охарактеризуйте соціально-економічний та політичний розвиток держав Африки в другій половині ХХ ст.

8.Рекомендована література

Базова

11. Балог Г. Історія і культура ісламу : курс лекцій. К. : Фенікс, 2012.448 с.
12. Головченко В. І., Рубель В. А. Нова історія країн Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець ХІХ – друга третина ХХ ст) : навч.посіб. К.,:Либідь, 2010.
13. Документальні матеріали зі всесвітньої історії : практикум для студентів. Ніжин, 2000.
14. Дюрозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / Пер. з франц. К., 1995.
15. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів : «Афіша», 2005
16. Салабай В. Ф., Титаренко Я. А., Панчук Л. О. та ін. Політична історія ХХ ст. : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К., 2002.
17. Рубель В. А. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність. К., 1997.
18. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ століття). Суми : Університетська книга, 2003.
19. Стадніченко В. Тайвань: крок у ХХІ вік. К., 1998.
20. Цветков Г. М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917–1945 рр. : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К., 1997.

Допоміжна

21. Барабаш С. Гендерна ідентичність як прояв соціально-психологічної адаптації. Матеріали Науково-практичної конференції *Авіа-2015*: ХІІ, Київ, 28–29 квітня 2015 р. Київ, 2015. С. 9–14.
22. Беседіна О. М. Ісламізм та боротьба проти гендерної нерівності на Арабському Сході, 2012.

23. Боднар Л. Жінки на Близькому Сході: як виглядає їхня «свобода»? *Букфорум*. 2018.
24. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія ХХ ст. (1914–1991) / Пер. з англ. К., 2001.
25. Зінько С. Фемінізм в ісламі: історія і сучасність. *Сходознавство*. 2008, № 4. С. 34–35.
26. Кириченко Т. С. Роль і місце жінки в країнах Ісламського права. *Право і безпека*. 2010. С. 263–266.
27. Матвійчук В. Релікт холодної війни. Ядерне протистояння на Корейському півострові. *Політика і час*. 2005. №4. С.63–76.
28. Стрілюк О.Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.): навчально-методичний посібник. Чернігів : Видавець Лозовий В.М., 2014. 312 с.
29. Фесенко М. Міраж «золотого століття». Трансформація системи міжнародних відносин і формування нової конфігурації світу *Політика і час*. 2006. №3.

9.Інформаційні (інтернет) ресурси

- 1.Вища освіта. URL:
http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
- 2.Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
- 3.Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
- 4.Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL:
<http://ua/>